

M. SEJIDZADƏ

Azərneqr—Otdel-Tatt
Boku—1935

M. SEJIDZADƏ

*Azərnəşr—Otdel-Tatli
Boku—1935*

1

Jəki bugəş jəki nəbu,
Dərd kosibho lap ambar bu.
Ləhyzymci pirə mərd bu,
Dyjoh əri ju lap təng bu.
Əz həfdod pənç giroşd salju,
Ə həng pəmbə bisdo sərju,
Ə çun ju oqvot nə dəmund,
Oqvot ju rafd, guç ju nə mund.
U gənə calaşmış misoxd,
Ə hər zəhmət çofə mixurd.
Jəzuqə pir myrdə-myrdə,
Hər ruz zu ə vışə rafdə,
Gəşdə dəre və tərərə,
Doqə, sənqə pənçə zərə,

Hyzym burra h m  d misoxd,
T v r voz para misoxd,
 l j kuli da mi  misoxd,
Kor xy d r  tomom misoxd.
S  duxd r bu pir  m rd ,
 ri u u  ofo xurd ,
Jildiz, N rgiz, cykl  Xumor
 z pir  m rd bir  timor.
J  ruz s b h myrd -myrd ,
Pir, g n    vi   rafid 
Torik bisdo n  vogo d u,
Ofdo n -mo  ig j  n u.
  i t h r u vir bisdo,
Korl j f oqir tomom bisdo.
Duxd rhoju mundut mihto ,
N jofdut hic cor ,  lo ,
Fikir soxdut cy soxutg ,
  ki  n kiho burovtg .
Uhor   inr gor nibu,
D rd i u bovorin nibu.
Cym kosib  ki tux soxd ?
  hol i u ki darafid ?
Kini nun dyho uhor !..
Kini dyl dyho uhor ?
D rdly bir  h r s  duxd r,
Danysdyt ki   i   h r,

Ə dərd işu nibu əloç;
 Mumunut gisnə və mihtəç.
 Don-jəri oqizərmiş birə...
 Həttə toriki vir birə...
 Əri ofdə jə kəm xurək,
 Hər sə ə cul rafdyt zirək,
 Əz kul, əz kuz nəznik birə,
 Hər tarafə gəşdə dirə,
 Ə dəs hiciş nə ofdo ki,
 Cyklə Xumorlə gufdi həci:
 „Oj xəhərho Jildiz, Nərgiz!
 Xorirə vəkənim imu,
 Vədiromogə əz xori ci
 Zəhmət imu nirov puci.“
 Jə kəm xorirə vəkəndyt,
 Xokhojurə sula soxdut.
 Kor soxdəki hər sə duxdər
 Ə sər ən həsb omo ildar.
 Di hər sərə dərdly, oqəmly
 Sər işu oquz, ruj dumonly
 Xok xorirə pəs-pəs soxdət.
 Ildar gufdi, soxdə hyrmət:
 „Inço əri cy poisdəjt?
 Gərdən işmurə oqir gyrdəjt?
 Dumon gyrđi ruj işmurə
 Cy biri bəgə işmurə?“,
 Nərgiz mugu—„Biror imu,
 Rafdi dijə imid imu,

Gisnə, təşnə həm jurtsyzim,
Gərdən xyrdə insonhoim".
Ildar xubə odomi bu,
Kosibə ojonmiş birənbu,
Ə uho xuş ruj nuşu do,
Dy turbəjgə kişmiş do.
Duxdərho dyl şor bisdorut,
Vogoşdyt pəsəvo rafdyt.

II

Hər ruz səvəh ocmiş birə,
Ə sər dynjoh nur lov birə,
Varaisdəngə kəlləj doqho,
Gylşonə ciməngəhiho,
Ojuşho məhəni xundəngə,
Duxdərho, səvəh birəngə,
Əz Ildar kişmiş mosdorut,
Xurdə cym tux mibisdorut.

III

Işmurə xəbər əz ki dym,
Əz jə kələ həkim mydym.
Ə Şəmoxi jə zur şoh bu,
Lap xun xurə çənəvər bu,
Ojirmiş soxdə kosibhorə,
Ambarə gərdənho zərə,
Kəmərhorə u xyrdə soxdə,
Kosibhorə asmiş soxdə,

Hərs ən cymhorə rixund u,
Ambarə sərho burri u.
Bytyn salho rixund u xun,
Num juş bisdo „mara“ Tarxan.
Dyl ju pur bu ə kinəvoz,
Ə symyghoj insonəvoz,
Kələ hərəm vokurdəbu,
Zulm soxdəjyş lap guçly bu.
Ə boq ju vobuho gylho,
Ojzyrgylho, oqob xyrdkyho,
Gərdən oqirə bənəvşəho,
U dyl xyrdə bənəvşəho,
Tov-tovijə ol ranglho.
Ə dəs dəho pəjələho,
Əz ərəq və xun birəbu,
Əz guç ən zulm pur birəbu.

IV

Gufdurumho əzoqun şohə.
I əxloq ju puzmiş şohə,
Jə jyroqəjə həsb bu urə
Ə govdu doşdənəbu urə.
I xubə jyryşlyjə həsb,
Rəh rafdəki mizə oqənət,
Əz zyhnəş zu vldovusdə,
Əz vorvorlş zu virlxdə

U nidanyd doq, sənq, dərə,
Qərməq mizə hər tərərə,
Ə pənç salə lyng midəny,
Ə qırhət uxşəş mizəny,
Sinəy siprə xolly bu,
Muj ju cyn toj əvryşym bu.
Şoh həsbə səxd dusd doşdənbu,
Kişmişəvoz xorundənbu.

V

Əri həsb xyşdərə dirə,
Şoh ə govdu diromorə,
Dirəni həsb ju ləqəri,
Səs soxdəni: „I cy kori!
Najib, nikər inço bijojt!
Əz govdu kini muqojət?
Kişmişoj həsbə cy biri!
Macarunum həsmu—xori!“
Nikərhoj şoh səxd tərsirə,
Jəki zu pyşo omorə,
Mugu: „Kələj myhtər mənym,
Ə hər hykymho həzyrym!“
Şoh voçəh zə lap səxd qyzqyn,
Əz u mugu: „Əlcəq əzojun!
Həsb mə ərcy ləqər biri,
I cy kori zu gu həri!

Dəshoj tyrə mə muburum,
 Sər tyrə çiro misoxum.“
 Myhtər mugu: „Kələ sulton!
 Dyl - çigər mərə məsox xun,
 Ə mə nəvə təxsirkori,
 Kor əz dyzdho birə kori.
 Uho kişmişhorə bərdi,
 Həsə sə cor məh gisnə mundi,
 Nəxurdi hic kişmiş savzi.“
 Şoh mugu: „Nisdym mə razi,
 Ki ojucoq, soxdigə irə,
 Girit zənit gərdən jurə!“
 „Kələ sulton,—mugu myhtər,
 Xohin məhlym nisd bovor dor.
 Mərə digə myhlət əgər,
 Şəksyz sə cor ruzi qədər,
 Hovo bisdo, xori bisdo,
 Luqonə dərjohho bisdo,
 Dəs nə rasijə vor bisdo,
 Ə qəd dylho diləg bisdo,
 Birənqinə zəgə əgər,
 Ə qəd əvir rixdgə əgər,
 Doqə, sənqə migərdym mə,
 U xohinə mijofum mə.“
 Şoh mugu: „Pənç ruz myhlət,
 Dorum tyrə hələ həlbət,

Əri əni corə mini,
Korə ə ruj mədəşəni.“

VI

Torikiho ojad birəbu,
Xyr ruj həsmu zu rafdəbu.
Həsmu əvryşymə xuno,
Asdarəhoş gylə xuno,
Buluthorə gərdundə məng,
Ə sər gylho tov-tov do məng.
Zərif-zərif i əsiri,
Buluthorə həci diri.

Hər bulutiş jə oquş birə,
Çiro birə, oqənət zərə,
Ənçəoq nisdı ə dumoni,
Ənçəoq nisdı ə toriki.
Ə şir ojdunijə şəvho,
Ə dərd ofdorə bəhziho.
Gufdurumho u sə duxdər,
Jəzuoq Jildiz, Nərgiz, Xumor
Ə şir ojdunijə şəvho,
Ofdorut ə dərdho, oqəmho.
Tə hombor omorə uho
Çollodə nikərhoj ən şö,
Həzyr soxdut jərəoqhorə,—
Lov soxdə xori—hovorə;

Uho dyryt səssyz-səssyz
Sə duxdər asta-asta oquz
Ə jon ən ovxur omorut,
Rəh ovxurə ocuq dyryt.
Mir ovxur xuş ruj nuşu do,
Zu uhorə kişmişo do.
Mugu: „Burajt rəh ocuqi!“
Nikər Najib, omo əz jon
Mugu: „Oj xohinə inson!
I cy kori ty soxdəni,
Bəgə nəş tərsirə əz şoh
Əzi dəsdək ən u xudo“.
Horoj soxdut sə duxdərho.
„Hələ işmu i çyr korho,
I kişmişorə xurdənit,
Rafdə nibu, zu vogordit“.
Jəzuq Xumor, Jildiz, Nərgiz,
Hər sə poisd səs syz, hoçiz,
Dijə kor əngəli cynki
Əz nikərhoş omo jəki,
Oqulhoşurə əri bəsdə.
Xumor poisd ə girisdə,
Jildiziş səxd zərd birəbu,
Dyl jurə tərs lərzundəbu.
Ənçəq Nərgiz nə tərsirə...
Ə səsho nə dənişirə

Əz nikərho mugu: „Poit
Təhədi məsoxit, nyşit!
Imu ki nəş virixdənim,
Par zərə nisə rafdənim,
Imurə gyrdə cətin nisd,
Ə virixdəş rəh imu nisd.
Ə işmu gof məni şinit,
Xubə əqyllyho danit
Mişinoxu dusd dyşməne
Sijəh nisoXu xun jurə
Jə kəm bugə rəhmly boşit.“
Najib mugu: „Səsə burit!
Dəsdon məxunit ərimə,
Hic vəxd rəhmly nibu dylmə,
Kəşit bijojt ə pəsəjmu,
Jəki-jəki ə pusd işmu,
Izmu symər midəkinim,
Ə ataş midəgəsunim“.
Jildiz, Nərgiz, Xumor, Ildar,
Gyrdə omo bisdo cidor.

VII

Nyşdəbu u mara Tarxan,
Ə hyrmət ju omo Aslan,
Pəsəvo ojad rafdə-rafdə,
Ruj ən xorirəş moc soxdə,

Mugu: „Oj oqojmə sulton!
Təhriflyjə kələ sulton!

Nərgiz, Ildar gyrdə-mori,
Ojloxmişciho bəsdə-mori,
İxdijor ditgə mijorum,
Ə pyşoşmu mirasunum“.

Çuraj zərə mara Tarxan,
Mugu: „Hojdi zu boş Aslan!
Bijor vynym kini Ildar,
Kini Jildiz, Nərgiz, Xumor“.

Əzoqunə xonho ovurdut,
Dysdoqhorə dirovundut.

Tarxan mugu: „Çəllod, çəllod!
Bijo ihorə sox azad!

Jəki omo hə u səhət,

Sər zə, həm xorirə moc soxd.

Mugu: „Oj padşoh hykymdor,
Əz çun xyşdə kini vizor?

Ən ki hymyr rasirigə

Hykm sox çəzo kirə dymgə“.

Şoh burbund i dysdoqhorə,

Nərgiz, Jildiz və Xumorə.

Mugu: „Iho mijo tərg bu,

Gərdənhəşu səlt çiro bul“

Nərgiz diki kor zobuni,

Əvir oqu və dumoni,

Mugu: „Oj oqojmә sulton,
 Nohooj çigә mәrix ty xun,
 Tәrsmә nisdі әzi mәrg ty,
 Әnçәoq hәci kyşdigә ty,
 Şәk syzi ki, nә kәm, zәvәр,
 Ә ty nivoxuru hic xәjr.
 Imurә doşdigә әgәр
 Mivini lap ambarә xәjr.
 Tarxan mugu: „Oj bәd duxdәр,
 Әj kumәksyz, xyrdә duxdәр,
 Hәri zutә gu vynym ty,
 Cy mәnfәhәt midigә ty?“
 Nәrgiz mugu: „Vәxd di mәрә,
 Әz syrх, әz almas, әz nyoqrә,
 Ojyc misoxum mә jә xәнçәр,
 Dynjohә gәşdigә әgәр,
 Ә ruj xori toj ju nibu,
 Ojimәt jyrә oqәdәр nibu“.
 Tarxan mugu: „Ildar gu ty
 Tyrә cyi sәnihәt ty?“
 Ildar mugu: „Mәş әrity,
 Әz pUSD filhoj Hind әrity,
 Jә oqәlxәnd mә ojyc misoxum,
 Dynjohә gәşdigә bytyn,
 Urә әslәh toj ju nibu,
 Ojimәt jyrә oqәdәр nibu“.

Tarxan mugu: „Xumor gu ty,
 Tyrə cyi sənihət ty?“
 Xumor mugu: „Oj sulton mə,
 Əz jəqutho, zumrudho mə,
 Olyc misoxum racə kəmər,
 Dynjohə gəşdigə əgər,
 U kəmərə toj jy nibu,
 Ojimət jyrə qədər nibu“.
 Tarxan mugu: „Jildiz gu ty,
 Imuhøj təhno mundəj ty,
 Ə jon padşoh gu həmmərə
 Cy sənihət hisdi tyrə“
 Jildiz mugu: „Oj padşoh mə,
 Əz racə əvryşymho mə,
 Mibofum jə xubə xoli,
 Hər kynçhoju nəxyş gyli,
 Urə əsləh toj ju nibu,
 Ojimət jyrə qədər nibu“.
 Şoh qədər syz təməh kor bu
 Əz ruj xojə pəşm cirənbu,
 Di ki inço dəri xəjrho
 Soq mundutgə qolxnişciho
 Hic zarali nibu ə ju,
 Dijəş ambar mibu xəjr ju.
 Fikir soxdki, hələm pojum,
 Jəsirhorə mə nə kyşym,

Baz doşdumgə zaral nibu,
Jə sal bəqədə gənə mibu,
Jəki-jəki həmməşurə,
Əri kyşdə çəzo dorə.
Dijə mugu: „Hojdı kəşit,
Kor işmurə ə sər bərit,
Ə kor işmu myhkəm poit,
Cor işmu gyz dysdoqjinit.
Mijo xənçər, kəmər, xoli,
Həzyr bu tə vəxd vasali.“

VIII

Şəhongum jə şəhongum bu
Səvdolyjə şəhongum bu.
Ə hər taraf sojəi bu,
Boqhoj gyliş kylgəi bu.
Ə pəsəj jə hyndyrə doq,
Ə minçi jə gyllyjə boq,
Nyşdi jə fəqirə cupon
Dərdju, qəmju gurun cupon.
Ə hər jon ju gusbəndhojyt
Tarafhorə fəm soxdənyt
Dərdly-dərdly dydyk zərə,
Suxdumə hovoho zərə.
Səs zil dydyk ə həng jara,
Sər ən dylə misoxd para,
Kovri ən həsmurə burra,
Səs ju lov bu ə hər dərə,

Lərzundə şorə doqhorə,
Savzə ciməngəhihorə,

IX

Vəgyrdə sadı dəh nəfər
Sərdor, najib, əskər, nikər,
Həsəhorə həj soxdə-soxdə,
Şoh imburuz ə ov rafdə.
Rasirə ə savzəgəhi
Əri dirə jə kəm dinçi
Furamurut əz sər həsbho
Jon dorə şoh duraz bisdo.
Səs dydyk ə tərə-dərə,
Lov bu ə həng ən viz zərə.
Ə şoh rasirəngə i viz,
Gufdi həci nazuk-nazuk:
„Kini i dydyk zərəgor?
Ə hər taraf səs dorəgor?
Əzi mərə dit jə xəbər!“
Zu vidovusd xəjli nikər
Pənç-şəş işu əri gəşdə,
Ə kəlləj ən doq varafdə,
Dyryt ki, ə qəd boq gyli,
Rafdə ə dərd qəmi dyli,
Jə cupon ə fikir rafdi,
Əz dynjoh xəbər ju nisdi,
Dydyk zərəgoriş uni,
Ə tarafiş səs ən uni.

Omorut ə şoh gufdurut,
 Ovholətə xəbər dorut.
 Şoh əzi kor həsi bisdo.
 Əz bəxli dyl birjon bisdo.
 „ I əzoqunə cuponhorə—
 —Mugu—i sənihət əz çə?
 Əz kəjəvoz i cuponho,
 Birət həci timor dylho!
 Cupon cyi, muzik cyi?
 I soxd ə mə ambar kori.
 Pəhlyvonho, zu vidovit,
 Səs ənurə zuri burit.
 Mə gisnəjym, vogoşdəki,
 Əz jor furmiş məsexit ki,
 Pənç-dəh coqə oquc bijorit,
 İnço imurə ковоb dit.“
 Nikərhoju zu vəxyşdyt,
 Ə həng birənoqinə çəsdyt.
 Ə boq-gyli rasi uho,
 Ə cupon gofho zə uho.
 Gufdurut: „Oj cul oquduzi,
 Cy biri ki, şəvi-ruzi,
 Nəs vomundə dydyk zərə,
 Xələqə rəhəti nəs dorə!
 Kələ sulton əz ov zərə,
 Nyşdi əri dinçi dirə.

Hələncuqho qurmuş soxdı,
Lap ə i nəzniki nyşdı.
Zu bur səs dydyk zərərə,
Şohə xoş nisə omorə,
Pənç-dəh donə gusbəndiş di,
Əz coqhojy zutə vix di.
Hykmə soxdı ooqo Tarxan,
Varasiri ədə cupon?“
Cupon mugu: „Tarxan kini?
Mə nişnoxum, sulton kini!
Hic kəs əz mə nə bərdi boç,
Urəş hic vəxd nidym mə xərç!“
Nikərhoj şoh cəşmiş birə,
Zu əz cupon nəznik birə,
Hə birdən zərə çurajho
Dəs kəşyryt ə xənçərho.
Cupon comoxə kəşirə
Ə sər nikərho omorə,
Dəgənəgə zə ə uho,
Zə uhorə ə xoriho.
Jəki biç bu zu vidovusd,
Ə codrəho xəbər rasund.
Ovhələtə gufdi ə şoh,
Şoh boçəh zə vokoşi oh...
„Ə cupon mi i çyrhət də,
Ə u mi inqədər guç də?“

Burajt zuri girit urə,
Myhkəm bəsdit ɔqulhoj jurə!“
Cyl pənç najib nikər, əskər,
Ə dəs işu ɔqilinç, xənçər,
Rujə kələ doq, ruj soxdə,
Əri u cuponə gyrdə.
Cupon di ki, cyl pənç nəfər
Ə dəs işu ɔqilinç xənçər,
Ədət omorə ə sər ju,
Gusbəndhorə hərə soxd u.
Kələ dəgənəgə vəgyrd,
Ə sər dyşmənhə guç ovurd
Cuponə jə səg ju birə,
Ə pələngho uxşəş zərə.
Pənçəhoju cyn pənçəj şir,
Şirho əri ju ɔqəlxənd gir,
Urə dirə mitərsyryt,
Çənəvərhoş çun midorut.
Ə həng xənçər ɔqərməqhoju,
Ə həng almas dirnoqhoju.
Dəndyhoju ə həng nizə,
Əz cymho ju ataş mizə.
Səg cuponə dusd doşdənbu,
Səs fit cuponə ki şinrənbu,
Midanysd ki, ə dərd dəri,
Ə dyşmənhə rasd omori.

Mividovusd mivirixd u,
Ə kuməki ju murafd zu.
Səg əz çigəj xyşdə çymysd,
Hov zərə xyşdəərə voşənd,
Omo ə sər ən nikərho.
Əz jə taraf cyl pənç marho,
Əz jə taraf səg və cupon,
Ofdo kələ çəng ə hər jon
Səg əz hər çigə hənç gyrdə,
Furş mizə xun rixdə, rixdə.
Cupon əz ki mizə əoqəç
Hymyr ju birə bi əloç
Dəs ju poj ju sov mibisdo,
Ə həng xoş-xoş həl mibisdo.
Əz najibho Tuqzəl, Orxon
Əz nikərho Oquz, Zaman
Parcə·parcə vənçirə bu,
Zulm cyjgə ojonmiş birə bu.
Cupon və səg əz çəng gyrdə,
Dijə əz dəs, əz poj ofdo,
Sər ruj işuş xuni birə,
Gyrdyt jəxən ən işurə
Əzəqunə nikərhoj ən şoh,
Pəsəvo vogoşdə bərdyt
Ovhələtə jəki-jəki,
Əri şoh ixdilot soxdut.

Cymhoj ən padşoh jəlov gyrd
 Əz ɔəhr, ɔəzəb dyl ju su gyrd,
 Horoj soxd: „Əzojunə cupon!
 Joqin tyrə gyrdi sər xun!
 Ty əz həd ty vadarafdəj!
 Ə sultonho sataş birəj!
 Tyrə həci çəzon dym ki,
 Tyrə həci kyşym mə ki,
 Ə səhro munu ovil ty,
 Dynjoh xun rixy əri ty!
 Ty gufdirəj nidym mə boç!
 Dədit əzi pənç sad ɔilmoç?“
 Ə nikərho hykm birə mundə,
 Urə ə xori dəgərdundə
 U xirsyzho, insof syzho,
 U əlcəoqho, myhrət syzho,
 Səgə xuno ɔquduz byryt,
 Cuponə lap zurbə kufdut.
 Jəzuq cupon əz dəs ofdo,
 Rang ju rafd, zuhun lol bisdo.
 Ovhol həci gurun hisdi,
 Dyryt dijə cupon myrdi.
 U xohinho kəjf kəşiryt,
 Əz guç xyşdə şori soxdut.
 Ə sər həsbho vənyşdyt zu,
 Ə taraf rəh carusdut zu.

Səxd həj soxdə həsbhoşurə,
Gənə rafdyt ə ov zərə.

X

Əz Nərgiz vəhs soxim imu,
Jədov məş pyrsym əz işmu,
Ə çə mundgə Nərgiz imu?
Ə çə mundgə Jildiz imu?
Cyklə Xumor ə ciço mund?
Ojucoq-İldor ə ciço mund?
Şəksyz əz tovun əni kor,
İşmurə nisd xəbər-ətər.
Ənçəq mərə hisdi xəbər,
Jildiz, Nərgiz Xumor İldar
I ojucoqho, i igidho,
U ruz şohə furmundutho,
Əri quvot kura soxdə,
Ə qərşuj şoh vadarafdə
Jə şəv dir nə birə əz vəxd,
Virixdyt ə jə durə kənt.

XI

Syrxijə cəşmə tov dorə,
Varajund xori-hovorə.
Rigazho zar-syrxə xuno,
Ə rang ataş gylə xuno,
Parlovuş soxdə lərzundə,
Sokit-sokit vor ovurdə,

U dilbərə buluthorə,
 Ə taraf məhərov zərə.
 Ə əzini racə vəxd u,
 Çyrhətlyjə igid imu,
 Ə həng şoh ə həsb vənysdə,
 Həsbiş ojanət zərə rafdə,
 Əz gunəjho vorə xuno,
 Əz dərəho sajlə xuno,
 Məmzyl kufd oqucoqə Nərgiz,
 Giroşd jə cənd doq, dərə, duz,
 Həsב vəçəsdə ə səhroho,
 Omo rasi ə gylluoqho.
 Əz gylluoqho giroşdə ki,
 Həsב poisdə jyrkmiş bisdo,
 Dijə zijod nə vəci lyngki
 Nərgiz vini məhtəl bisdo:
 „Cy biri tyrə oj çəjron!
 Ərcy mundəj əjron əjron?
 Cy rasd omo ki, ə cym ty!
 Həci jyrkmiş bisdori ty?“
 Coqə həsb ju hə hyr-hyr soxd,
 Loqum ləhərə hə çavusd.
 Mihtijor mund Nərgiz ə ju,
 Cymə dokoşd ə taraf ju,
 Di, ə xori məhit ləşi,
 Dəs-poj ju ə xun batmişi.

U səhət əz həsb furamo,
Ə taraf jaraly omo,
Di, i məhit jə cuponi,
Sər-ruj ju bytyn xunini,
Pusd kəmər ju xəzon-tyrtyr
Rang ju ə rang ən myrdəj gur.
Dyl jaraly birə xəsdə,
Nəfəs kəşi asda-asda.
Ə taraf həsb zu rafid Nərgiz,
Zu həjbərəş vəkənd Nərgiz,
Ə həjbə jə məlhəm dəbu
Hər jararə xub soxdənbu.
Nərgiz məlhəmə ovurdə
Xəjli məhəl fikir soxdə,
Mugu: „Kor ju nəbu əngəl
Mə jədov xub əvəl-əvəl
Jaraj jurə təmiz şurum
Bəqdə xub məlhəmə vənym.
Nərgiz kor çərəhirə soxd,
Əri dərd dərmujurə ofd.
Dyl ju birə dər-bə-dəqu,
Lap qədər syz kəşi qəjoqu.
I təhər u ə həsb vənyşd,
Ə qırhətijə həsb vənyşd,
Ə həng şoh-vor vidov-vidov,
Hyndyrihorə lov soxdə,

Giroşd xəjli doqho bitəv
Omo ə kənt rasi bəoqdə.

XII

Don jəri tovuş birəki,
Ruj həsmu ocmiş birəki,
Kosibhoj ən kənt vəxyşdyt,
Həmmə ə səhroho rafdyt.
Bəhziho xori vəkəndə,
Bəhzihojgə əkin koşdə,
Xişhoşurə oquşmiş soxdə,
Kor soxdə bisdorut məndə.
Əz ruj rixdyt ərəoq-xunho,
Jəzuoqə gisnə kəntciho,
Kor misoxdut nə poisdə,
Dorun ən dyl işu suxdə.
Ofto batmiş birə mundə,
Cihrət işu xəsdə-məndə,
Bəhzihoşu rang işu zərd,
Mogoşdut ə xunə mirafd.
I jəzuoqə gisnə oqulho,
Xun-ərəoq rixdə kosibho,
Hər cy mikoşdytgə uho,
Əz dəs işu məsdo bəgho.
Igidhojmu hər işu cor
Nərgiz, Jildiz, Xumor, Ildar,
Dirə i hol kosibhorə,
Gurunə ruz ən uhorə

Sijəh bisdo xun tən işu
Əri hoşırho dyl işu,
Pur bisdo kin və hılləti,
Əri soxdə tuf nəhləti.
Jə ruz vəxd şohongum Nərgiz,
Ə cymhoju dumon zə viz,
Əz kənt nim əqəç durtətə,
Kosibhorə kura soxdə,
Gufdi həci: „Oj birorho—
Vəssi kəşirəjt səhərho,
Xonho, bəgho, mylkədorho,
Xohinə şohho, Tarxanho,
İşmurə səlt taraş soxdı,
Ə azadiş həsrət hişdi,
Vəssi dijə i həzobho,
Vəssi i dərdho, i qəmho,
Hərs cymhoşmu rixdə vəssi,
Gərdənhə qır birə vəssi,
Zinçilhorə burit şənit,
Qılxmiş boşit ə ruj poit,
Qılxmiş ə mara Tarxanho,
Qılxmiş ə sər bəgho, xonho!“
Kəntciho mugu: „Oj Nərgiz
İmuş dijə əz imburuz,
Əri zulma səlt tərg soxdə,
Qılıhorəş əxir soxdə,

Ə həşqəvoz çəht misoxim,
Ə hər zəhmət kor misoxim!“
Şoh ruz-bə-ruz əzoqun birə
Zulm ju əz həd zijod birə
Vəkil, vəzir xun ruxundə
Kəntxudohoş taraş soxdə
Əçdəhoho, şirho, filho,
Tufon, bolo, kələ sajlho
I qurxuhøj bytyn dynjoh
Tərshøj divəhi ən dynjoh
Həci tərslı nısdı: nısdı şək
Zulmə misoxim imu tərg!

XIII

Nikərhoj ən xon imburuz,
Səgə xuno birə quduz,
Xori-hovorə lərzundut,
Ə kənt məçlus qurmiş soxdut.
Kosibhorə nıfri soxdə,
Gisnəhorə zərə kufdə,
İşurə sujmiş misoxdut,
Gisnə birəhnə mihişdyt.
Ə dəs gyrdə cubuq, qılmoç,
Uho kura misoxdut xərç.
Ə hər taraf su jəlovho,
Əz əlcəqə dəxmələho,

Mədiromo səs horojho...
Mədiromo səs çurajho...
— „Dədi! dədi u xohinə,
Əzoqun şəndi rəhə, dinə,
Gyrdki, bəgə mə boç nidym,
Tyərə gyrdə azar mydym!“
Ojoplan birə soxd oğudurmuş,
Jə kəntcirə kufd səxd əzmiş,
Əz səs zarbəj ən oğilmoçho,
Ə dyl Susən ofdo tərsho,
U zərif-zərif girisdə;
Xori hovorə suxundə.
„Zu boş səron kaftar qəri,
Gəndymhorə bijor həri,
Tyərə əz kənt piş misoxum,
Cymhoj tyərə mədəşənym!“ —
Gufdi Ojoplan boçəh zərə.
I vəxd Nərgiz diromorə
Mugu əz u: „Əzoqun Ojoplan!
Vəssi rixdəj inoqədər xun.
Xələqə əz bir nə bir hişdəj,
Əz dusdə balaho hişdəj,
Dijə kələ bəloi ty,
Vizor birəjm əz zulum ty.
Vəssi həci insof syzi,
Vəssi həci qəjoqu syzi,

Ty lov soxdəjho ləpərho!..
Mitasunut tyrə uho!“

XIV

Hərəm gənə jəlov gyrdə,
Həmmə cək zərə vəçəsdə...
U zillyjə səs ən tarho,
Zarunçə səs komoncəho,
Ə lərzəvoz ləpər zərə,
Ə minçiluq zu lov birə.
Ə hər taraf pəjələho,
Ə hər taraf səhydoho,¹
U xun xurə pəhlivonho,
U zalumə bəgho, xonho,
Ə jə taraf nyşdəbyryt,
Xəjli səs lov soxdəbyryt..
Ə jə taraf qyzyrgylho;
Ə jə taraf şorə quşho.
Ə jə jon ux və qilinç bu,
Tov-tovə yşyq dorənbu.
Ə jə taraf bənəvşəho,
Ə jə taraf qob-xyrkyho,
Ə jə taraf tuxmox, qəlxənd,
Imorət gyrdəbu dumon.

¹ Səhydo—məçlis

Ə jə taraf əxloq syzho,
Ə häng ən gylho-duxdərho,
Molul-molul dənışıryt,
Məngə xuno tovuş dorut.
Ə jə taraf nizəj xuni,
Ə jə taraf oınd ohuni,
Ə jə taraf vəkil-vəzir,
Bəhzihoşu gəşdyt dir-dir.
Cymhoju pur bİRə əz xun,
Horoj dəşənd mara Tarxan:
„Soqi, məjxuş di imurə,
Ə oıd məjxuş yzgyM zərə,
Əz asdarəş boç mİbəryM,
Ə ruj həsmu səs mƏngənym,
Zu boş şorob bİjor, soqi,
Ən mənİ i həsmu, xori“.

XV

Sİprə şol syz mundə dooqho,
Oıonəçəqi ofdə dooqho,
Zİmisdu rafd, omo vasal,
Nİsdi dijə xİniki sal,
Oftoi həl soxd vərİhorə,
Rac varajund səhrohorə,
U xuş bujə bənəvşərə,
Bənəvşərə, oızyrgylə.

Savz bisdo sər ruj ən xori,
Gyl carusd ə rang məxpəri.
Ə əzini racə vəxd sal,
Ə i çohilə vəxd vasal,
Igidhojmu xyrom, dylşor,
Jildiz, Xumor, Nərgiz, Ildar,
Dəh hozor xəloq kura soxdə,
Qjirmizinə bəjdoq gyrdə,
Əz tərəho vorə xuno,
Əz dərəho sajlə xuno,
Zuri-zuri oxmiş birə,
Cyn birənqinə omorə,
Ə kişd qilinç, xənçər bəsdə,
Əri dohvo soxdə rafdə.
Uho rasirə ə hər kənt,
Zalumhorə misoxdut bənd,
Bəgə, xonə gyrdə uho.
Ə kənt dəbirə kosibho,
Ə xyromə həvəsəvoz
Mirafdyt ə Nərgizəvoz.
Jildiz, Xumor, Nərgiz, Ildar,
I igidə qolxmişcihoş
Rəhə kufdut, məmzyl kufdut,
Əz qəriş vişəho rafdyt.
Jə ruz ə hovo şəhongum

Ə jə səhro poisd ɔuʃun.
 Əz sər həsbho furamorut,
 Ə məsləhət tuş bisdorut.
 Nərgiz mugu: „Oj birorho!
 Tə şəhər də cor əqəçho,
 Jə kəm ə inço dir boşim,
 Həsbojmurəş xub xorunim,
 Ofdoş ɔərəɔ bu, ruz varasy,
 Nikərhoj ən şöhiş xisy.
 Torikiho sər gyrdəngə,
 Birdən ə şəhər rafdimgə,
 Məsələlərəş həl misoxim
 Tarxanəş ə dəs məgirim“.
 I fikirə bəgən soxdut,
 Ɔlɔlxmişciho unço nyşdyt.
 Jəvoş-jəvoş ruz varasdə,
 Şəhongum toriki bisdo.
 Ə həng almas rigazhorə,
 Vopucundə ruj işurə,
 Jə dumonijə pərdə gyrd,
 Torikiş ruzə varasund.
 Ɔlɔlxmişciho Nərgiz, ildar,
 Omorut ə taraf şəhər.
 Ə şəhər rasirə səhət,
 Əz cor taraf bəsoqun dorut,

Qjoxmişciho əskərhorə.
 Kor lov bisdo birdən-birə,
 Nikərhoj şohiş omorə,
 Zu rasundut i xəbərə,
 Ə sərvor-çəngi Muxtar xon.
 Uş əzi hırş birə birjon,
 Horoj dəşənd: „Najib, nikər,
 Zu vəgirit qilinç, xəncər,
 Rujə qələho virixit,
 Kələ boruhorə girit!“
 Bəghoş vəgyrdyt jərəqhorə,
 Əri Nərgizə bəsoqun dorə.
 Ə i səhət dohvo ofdo,
 Ə məjdu çəng qurmiş bisdo.
 Ə xəncərho dəş kəşirə,
 Əz dy jəki soxdut hərə.
 Səs zinqilti ən qilinçho,
 Səs zingə-zing ən nizəho,
 Səs tənqə-tənq ən tuxmoxho,
 Səs pənqə-pənq ən qələxəndho,
 Səs parta-part ən xəncərho,
 Səs qyl zərəj rixdə xunho,
 Səs viz zərəj tirkomuho,
 Səs voj zərəj ən myrdəho,
 Səs kənəh zərəj ən həsbho,
 Səs balabonho, qovolho,

Kələ dərjohhorə vəgyrd,
 Xori və hovorə vəgyrd.
 Ə häng voruş uxho rixdə,
 Ə häng nohur xunho rixdə.
 Əz tənqə-tənqə ən tuxmoxho,
 Hələk bisdo hozor çunho.
 Əz pənqə-pənqə ən qəlxəndho,
 Jələv çəsd ə häng dumonho.
 Əz tov-tovi ən xənçərho,
 Ataş çəsd ə häng xərmonho
 Əz qilinçhoş ataşho çəsd,
 Həsmu qur zə, çurkumho çəsd.
 Əz səs horoj ən igidho,
 Xoriş lərzi əz guç uxho.
 Sajlə xuno xunho rixdyt,
 Ə hər taraf rimiz şəndyt.
 Ə ruj corhəijə həsmu,
 Syrxə ofto zəndə omo,
 Yşyoq şənd ə sər səhroho,
 Ə sər kovrə dərjohho.
 I hyzətlyjə igidho
 Jildiz, Xumor, Nərgiz, İldar,
 Dyşmənhorə tərg-vərg soxdut,
 Ə dohvə bəsoqun vəgyrdyt.

XVI

„Soqı, məjxuş di imurə,
 Ə qəd məjxuş yzgy m zərə,
 Əz asdarə boç mibərym,
 Ə ruj həsmu səs mængənym,
 Zu boş şorob bijor, soqı,
 Ən mənı i həsmu, xori.“—
 Gufdirə Tarxan horoj soxd,
 Nərgiz diromo ə i vəxd.
 Ə pəsəju omo cupon,
 Ə dəs dəri qilinç, qələn.
 Ə pəsəju qucoq İldar,
 Qolxmişciho: Jildiz, Xumor,
 Ə dəs işu qilinç, xəncər,
 Diromorut həmmə birdən.
 Nərgiz mugu: „Mara Tarxan!
 Dijə tyrə nisdi omon,
 Jə kəm pyşo sulton biri,
 İzmu ə pənçəj mə dəri,
 İ gisnə buho kosibho,
 Rançundəjho jəzuq qulho,
 Cyn tyni bədə marhorə,
 İ vəghorə, i xonhorə,
 Lozimijə çəzo mydyt,
 Həmməşmurə tərg misoxut“.

XVII

Ruz şəhəngum mara Tarxan
Vəkil, vəzir, əzoqun Qloplan
Bəgho, xonho, mylkədorho
U xun xurə çənəvərho
Jəki-jəki tərg bisdorut
Əxiş zulmə varaslyt.

QOBUQ, TITUL
və SYRƏTHO ƏN XU-
DOÇNIK Ə. XALIKOV

● Carundı: İS. Xanuxov
Redaktor: Jə. Ağarunov
Texredak.: I. Əbdullajev
Vədəşənd.: İf. Mənahim ●

İstehsalata verilm. 4/V-35.
Çapı imzalan. 8/X-35.
Çap İlatı 1¹/₂. Kağız for-
matı 72 X 105 ¹/₂. Bir çap
listində getmiş hyrufat
20999. Baş Matbuat My-
dirliyi Myvək. № 3:38.
Azərbayc. № 253. Tİ-
ras 2000. Sifariş № 420.
Azərbayc. mətbəəsində
nəşr olub, 26-ıncı adana,
„Kitab Sarayı“, Bakı.
Əil Bəjramov kycəsi.

